

Phẩm 97: CỐ Ý CHẴNG CỐ Ý

Hỏi: Trong kinh dạy: “Cố ý tạo nghiệp, chẳng cố ý tạo nghiệp”. Vậy, thế nào là cố ý và chẳng cố ý?

Đáp: Trước đã biết mà cứ làm gọi là cố ý tạo tác, trái lại gọi là chẳng “cố ý tạo tác”.

Hỏi: Nếu không cố ý làm thì không gọi là nghiệp chẳng?

Đáp: Có nghiệp ấy. Nhưng tâm cố ý tạo nghiệp thì có quả báo. Lại, tâm quyết định gây tạo nghiệp nên gọi là cố ý, nếu tâm không quyết định làm gọi là không cố ý. Như bỗng nhiên nói gọi là không cố ý, còn chẳng đột nhiên nói gọi là cố ý. Như trong kinh nói: “Ông có tội lỗi, ta phải quả trách. Nếu bỗng nhiên mà nói thì ta không trách”. Hỏi như vậy đến ba lần. Nếu trước làm với vô tâm, như người khi đi giẫm đạp sát hại côn trùng thì gọi là chẳng cố ý. Nghiệp không cố ý này do chẳng tích tập nên không thể sinh quả báo. Nghiệp có bốn loại: Có làm chẳng tích tập, có tích tập chẳng làm, cũng làm cũng tích tập; chẳng làm chẳng tích tập. Có làm chẳng tích tập là như gây tạo các nghiệp sát hại, về sau sinh tâm hối hận. Thực hành các việc bố thí mà sau tâm hối tiếc. Tâm phát khởi tạo nghiệp nhưng sau không nhớ. Đó gọi là làm mà chẳng tích tập. Tích tập mà chẳng làm là như người khác giết hại mà tâm ta sinh vui mừng, hay người khác thực hành bố thí mà lòng ta vui theo. Cũng làm cũng tích tập là như gây các tội giết hại hay tạo phước bố thí rồi tâm vui mừng. Không làm không tích tập là cũng không làm cũng không mừng vui. Trong đây cũng làm cũng tích tập thì chắc chắn thọ nhận quả báo. Như trong kinh nói: “Nếu nghiệp cũng làm cũng tích tập thì nghiệp chắc chắn nhận quả báo”. Vậy nên nghiệp làm và tích tập, hoặc hiện tại nhận quả báo, hoặc đời sau nhận quả báo, hay các đời sau nữa mới chịu quả báo.

Hỏi: Nếu nghiệp cố ý làm, tích tập nhất định nhận quả báo thì không giải thoát?

Đáp: Nghiệp tuy cố ý làm, nhưng đã đạt chơn trí nên chẳng tích tập nữa. Thí như thiêu đốt hạt giống thì không thể sinh lại được.

Hỏi: Trong kinh Diêm Lưỡng dạy: Có người tạo nghiệp báo địa ngục nhưng đời hiện tại nhận quả báo nhẹ?

Đáp: Nếu nghiệp bất thiện nặng mà đời hiện tại chỉ chịu nhẹ, vậy sao chẳng khiến cho dứt hết luôn? Nếu người không tu đầy đủ chơn trí thì nghiệp bất thiện được dịp sẽ cho quả; nên đời hiện tại ít chịu quả báo.

Hỏi: Bậc A-la-hán tuy tu tập đầy đủ chơn trí mà cũng nhận chịu báo ác?

Đáp: Tu sâu dày pháp thiện thì ngăn chặn được nghiệp bất thiện. Vậy nên nếu người ở trong trăm ngàn đời tu tập giới luật, tích lũy nghiệp thiện thì nghiệp bất thiện không khởi dậy được. Như Phật là bậc Nhất thiết trí, còn những người khác chẳng được như vậy, nên nghiệp bất thiện có cơ hội dấy khởi. Thế nên bậc A-la-hán tuy tu tập đầy đủ chơn trí, nhưng vì nghiệp đời trước nên cũng phải chịu quả báo.

Hỏi: Như trong kinh nói: Phật cũng bị hủy báng và nhận nghiệp báo bất thiện?

Đáp: Phật là bậc Nhất thiết trí không còn nghiệp báo ác vì đã dứt trừ mọi cội gốc của pháp bất thiện. Nhưng dùng vô lượng thần thông, phương tiện thị hiện để làm Phật sự không thể nghĩ bàn. Như trong kinh Tăng Nhất A Hàm nêu có năm việc không thể nghĩ bàn Nghiệp có hai thứ: Định báo, Bất định báo. Nghiệp định báo là hoặc nhiều hay ít đều phải thọ báo. Nghiệp không định báo thì có thể khiến dứt sạch.

Hỏi: Thế nào gọi là nghiệp định báo và nghiệp không định báo?

Đáp: Trong kinh nói tội ngũ nghịch là nghiệp định báo.

Hỏi: Chỉ tội ngũ nghịch là nghiệp định báo còn các tội khác thì không?

Đáp: Trong các nghiệp khác cũng có phần định báo nhưng không thể chỉ ra được. Hoặc do sự việc nặng nên có định báo. Như đối với Phật và đệ tử của Ngài hoặc cúng dường hoặc khinh mạn hủy báng. Hoặc do tâm nặng nên có định báo. Như người vì cố tình trối giết, tàn hại côn trùng thì nặng hơn giết người. Những nghiệp như vậy chắc chắn có định báo.

Hỏi: Nếu tội ngũ nghịch có thể làm mỏng đi, thế sao không khiến nó dứt hết luôn?

Đáp: Tôi nay là pháp vốn vậy, không thể dứt hết được. Như vị Tu-đà-hoàn dù biếng trễ đến mấy cũng không sinh đến tám lần. Lại, tội ngũ nghịch do quá nặng chắc nên không thể tiêu sạch được. Như trong pháp vua, kẻ bị tội nặng có thể thuyên giảm chứ không thể bỏ hết tội.

Phẩm 98: TỘI NẶNG, NHẸ

Hỏi: Trong kinh dạy: Có tội nghiệp nhẹ, nặng. Sao gọi là nặng, nhẹ?

Đáp: Nếu nghiệp bị quả báo vào địa ngục A-tỳ, gọi là tội nặng.

Hỏi: Những nghiệp nào bị quả báo này?

Đáp: Như nghiệp phá hoại Tăng, nhất định bị quả báo này. Vì sao? Vì chia lìa Tam bảo làm cho Tăng bảo phải lìa xa Phật bảo và cũng phá luôn Pháp bảo. Lại sinh tà kiến tội độ nên phát khởi nghiệp này. Cũng rất ganh ghét, sân giận Phật nên sinh khởi nghiệp này. Cũng do tích lũy lâu đời tánh ác, tham đắm sâu dày nơi lợi dưỡng nên khởi nghiệp ấy. Lại, người này nói phi pháp là pháp, chính là làm chướng ngại cho nhiều chúng sinh tu tập pháp thiện. Vì vậy gọi là tội nặng.

Hỏi: Chỉ có tội phá Tăng là bị quả báo vào địa ngục A-tỳ, còn các tội khác thì sao?

Đáp: Các nghiệp khác cũng có. Hoặc nói: Không có tội phước. Cúng dường cha mẹ và các người thiện không có quả báo. Đây là tà kiến cũng có quả báo ấy. Lại sai khiến người khác rơi vào tà kiến này làm cho nhiều chúng sinh tạo các việc bất thiện nên cũng nhận quả báo ấy. Lại thường tạo kinh sách tà kiến như phái Phú-lan-na và các luận sư tà kiến phá hoại chánh kiến, mở bày mọi nhân duyên để nhiều chúng sinh làm ác, lại hủy báng Thánh Hiền v.v.. những tội như thế cũng bị quả báo này. Như nói tám vạn bốn ngàn năm thọ khổ một bên hông. Lại như trong kinh Pháp Cú dạy:

*Bậc Thánh sống vì pháp
Dem pháp này giáo hóa.
Độn căn nương ác kiến,
Trái nghịch lời như vậy.
Như tre gai kết trái
Thì tự hại thân mình
Người này rơi địa ngục,
Đầu dốc ngược, chân trên.
Vì tâm ác, miệng ác,
Phỉ báng bậc Hiền Thánh.
Kẻ này đọa mười vạn
Địa ngục Ni-la-phù.
Ba sáu vạn địa ngục,
Và năm A-phù-đa.*

Lại sát sinh, nếu sự việc nặng, tâm nặng, thì tội đó cũng bị đọa vào địa ngục A-tỳ. Trái với tướng trọng là khinh. Nghĩa là ở trong các địa ngục nhỏ bị nướng trên lửa hay nướng bằng những thứ khác. Súc sinh, ngạ quỷ và hàng trời người nhận quả báo bất thiện. Đây gọi là tội nhẹ.
